

Littérature hébraïque et générale

Pour nouveaux immigrants
en écoles religieuses

Instructions au candidat

- א. Durée de l'examen : une heure et demie.
- ב. Structure du questionnaire et barème de notation :
Ce questionnaire comporte deux parties.
Première partie — Prose (conte des Sages [מעשה חכמים], nouvelle),
drame et monodrame, et lecture guidée
(2 × 30) — 60 points
Deuxième partie — Poésie (*piyout*, poésie médiévale,
poésie hébraïque du 20e siècle)
(2 × 20) — 40 points
Total — 100 points
- ג. Matériel auxiliaire autorisé :
(1) Liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.
(2) Dictionnaire hébreu-langue étrangère /
langue étrangère-hébreu, selon le choix du candidat.
- ד. Instructions supplémentaires :
(1) Il est obligatoire de joindre au cahier d'examen
la liste imprimée des oeuvres étudiées en classe.
(2) N'illustrez pas plusieurs de vos réponses par des exemples
tirés d'une même oeuvre.

Écrivez dans votre cahier d'examen uniquement. Indiquez "טייטה" en haut
de chaque page de brouillon.
Écrire des notes de brouillon sur d'autres feuilles que celles du cahier
d'examen, risque d'entraîner votre disqualification.

Bonne chance!

ספרות עברית וכללית

לעולים חדשים
לבתי ספר דתיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים, סיפור קצר),
דרמה ומונודרמה, וקריאה מונחית
(30×2) — 60 נקודות
פרק שני — שירה (פיוט, שירת ימי הביניים,
השירה העברית במאה ה-20)
(20×2) — 40 נקודות
סה"כ — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש:
(1) רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי, לפי בחירת התלמיד.
- ד. הוראות מיוחדות:
(1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת
של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) אין לחזור ולהדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טייטה" בראש כל עמוד המשמש
טייטה.
כתיבת טייטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת
הבחינה.

בהצלחה!

Questions

Première partie – Prose (conte des Sages [מעשה חכמים], nouvelle), drame, monodrame et lecture guidée (60 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 1 à 13 (30 points par question ; 60 points au total).

Conte des Sages [מעשה חכמים]

1. Lisez le conte des Sages ci-dessous, sur la fille de Rabbi Akiva et le serpent, puis répondez à la question qui suit.

לְרַבִּי עֲקִיבָא הָיְתָה בֵּת.
אָמְרוּ לוֹ הַכֹּלְדִּיִּים: ¹אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּכְנְסָתָ לְבֵית הַחֶפֶז,
מְכִישׁ אוֹתָהּ נָחָשׁ, וְהִיא מָתָה.
הִיא דוֹאֵג עַל הַדָּבָר הַרְבֵּה.
אוֹתוֹ הַיּוֹם, נָטְלָה אֶת הַמַּכְבֵּנָה, ²נָעֲצָה אוֹתָהּ בַּסֶּדֶק,
קָרָה שִׁישְׁבָּה [שֶׁנִּנְעָצָה] בְּעִינֶיהָ שֶׁל נָחָשׁ.
בְּבִקָּר, כְּשֶׁנָּטְלָה אוֹתָהּ, נִסְרָךְ וּבָא הַנָּחָשׁ אַחֲרֶיהָ.
אָמַר לָהּ אֲבִיהָ: מָה עָשִׂיתָ?
אָמְרָה לוֹ: בְּעֶרְבַּ בָּא עָנִי, קָרָא בַּפֶּתַח, וְהָיוּ טְרוּדִים כָּל הָעוֹלָם בַּסֶּעָדָה,
וְאֵין שׁוֹמֵעַ לוֹ.
קָמַתִּי, נָטְלָתִי אֶת מְנָתִי שֶׁנִּתְּתָם לִי, וּנְתַתִּיהָ לוֹ.
אָמַר לָהּ: מִצּוֹה עָשִׂיתָ.
יָצָא רַבִּי עֲקִיבָא וְדָרַשׁ: "וַצִּדְקָה תַצִּיל מָמוֹת" (משלי י, ב).
וְלֹא מִמִּיתָה מְשֻׁנָּה, אֲלָא מִמִּיתָה עֲצֻמָּה.

1 — ceux qui voient (lisent) dans les étoiles (astrologues).

2 — une broche pour épingler un vêtement ou pour les cheveux.

Le procédé de l'ellipse (informations passées sous silence), la transmission d'un message, la présence d'éléments surnaturels, le principe de "mesure pour mesure" ["מידה כנגד מידה"] et les oppositions caractérisent de nombreux contes des Sages.

Choisissez quatre de ces caractéristiques, et décrivez de quelle manière elles apparaissent dans le conte des Sages ci-dessus.

Attention : vos différentes réponses ne doivent pas se référer à la même œuvre.

Nouvelle

2. אנטון צ'כוב / כינורו של רוטשילד

La nouvelle "כינורו של רוטשילד" comporte des descriptions de lieux, de paysages et de l'environnement, qui façonnent le caractère des personnages et leur comportement.

Choisissez dans cette nouvelle, deux de ces descriptions, présentez-les, puis expliquez en quoi ces descriptions contribuent à dépeindre le personnage de Jacob.

3. אנטון צ'כוב / יגון

Voici une description de la rencontre entre Iona et le militaire. Lisez la description, puis répondez à la question qui suit.

יונה מציץ בנוסעו ומניע את שפתיו. רוצה הוא, כנראה, לומר דבר מה. אבל רק חרחור עולה מגרונו.

"מה?" שואל איש הצבא.

יונה מעקם פיו בחיוך, מאמץ את גרונו ומחרחר:

"ואצלי, אדון, הנה... כך... בני מת עליי השבוע."

"המ... ממה מת?"

יונה פונה אליו בכל גופו ואומר:

"ומי יודע? כנראה, מקדחת... שלושה ימים שכב בבית חולים ומת... גזרה משמיים". [...]

"סע, סע..." אומר הנוסע. "הלוא כך גם עד מחר לא נגיע. זרז אותה".

Cette rencontre est représentative de l'attitude des habitants de la ville envers Iona.

Expliquez cette affirmation. Dans votre réponse, donnez un exemple supplémentaire tiré de la nouvelle, illustrant l'attitude des habitants de la ville envers Iona.

4. אנטון צ'כוב / יגון ou אנטון צ'כוב / כינורו של רוטשילד ou une autre nouvelle

Choisissez un thème tiré de la nouvelle que vous avez étudiée.

Décrivez les apparitions de ce thème dans la nouvelle, puis expliquez la contribution que ce thème apporte à la construction du sens de la nouvelle.

Drame

5. לאה גולדברג / בעלת הארמון

Voici un passage dans lequel figurent les propos que Zand adresse à Léna vers la fin de la pièce.

Lisez ce passage, puis répondez aux deux paragraphes א et ב qui suivent.

[...] אני יודע שקשה לך. אני יודע שצר לך על הרוזן. ואת צודקת — אני מבין. גם לי צר עליו. צר מאוד. אבל את צריכה ללכת. את מבינה — אסור לך להישאר פה! אינני יכול להסביר זאת. אבל את יודעת שאת צריכה ללכת. את צריכה לחיות. את צריכה לחיות חופשיה — בלעדי. מה שהיה פה נגמר. את מבינה, לנה?

- א. D'après les propos de Zand et d'après l'intrigue de la pièce, expliquez la difficulté qu'éprouve Léna à quitter le château. (20 points)
- ב. Que décide Léna de faire à la fin de la pièce ? Expliquez ce qui l'a poussé à prendre cette décision. (10 points)

6. בן ציון תומר / ילדי הצל

Voici le paragraphe concluant la pièce "ילדי הצל", dans lequel figurent des instructions de mise en scène.

Lisez les instructions de mise en scène, puis répondez aux questions qui suivent.

הולך [זיגמונט] לעבר הים. קול שאון הים עולה. הבמה מחשיכה לאט. זיגמונט הותיר את כלבו על השולחן. יורם נוטל את כתביו [של זיגמונט]. נורית מתקרבת אליו. שניהם מביטים אחר דמותו המסתלקת.

Choisissez trois des éléments parmi les instructions de mise en scène, puis expliquez la contribution que ces éléments apportent à la construction du sens de la pièce.

7. סופוקלס / אנטיגונה

Répondez aux deux paragraphes א et ב suivants :

- א. Le lien entre le dirigeant et les citoyens est un thème central de la tragédie "אנטיגונה". Expliquez de quelle manière ce thème est exprimé dans la tragédie. Fondez votre réponse sur deux exemples tirés de la tragédie. (20 points)
- ב. Est-ce que la relation entre le dirigeant et les citoyens, tel qu'elle apparaît dans la tragédie, est pertinente également à notre époque ? Justifiez et illustrez vos propos. (10 points)

8. הנריק איסבן / בית בובות

Voici un passage tiré du premier acte de la pièce, dans lequel sont rapportés les propos que Helmer adresse à Nora lorsqu'elle rentre à la maison après les achats de Noël. Lisez le passage puis répondez à la question qui suit.

את משתדלת בכל דרך אפשרית לסחוט קצת כסף, וברגע שהוא בידייך, הוא נמס לך בין האצבעות; את אפילו לא זוכרת מה עשית בו.

Que nous enseigne ces propos sur le rapport d'Helmer envers Nora ? Donnez trois exemples supplémentaires, tirés de la pièce, illustrant ce rapport envers elle.

9. הנריק איבסן / אויב העם

Décrivez la fin de la pièce "אויב העם".

Que nous enseigne cette fin sur le personnage du Dr. Stockmann ? Expliquez la contribution que la conclusion que vous avez décrite apporte à la construction du sens de la pièce.

10. פרידריך דירנמט / ביקור הגברת הזקנה

Décrivez trois des éléments centraux (objets, accessoires) de la pièce "ביקור הגברת הזקנה", puis expliquez la contribution qu'ils apportent à la représentation des personnages et à la construction du sens de la pièce.

Monodrame

11. איציק ויינגרטן / לרקוד עם אבא

L'un des thèmes centraux du monodrame "לרקוד עם אבא" est le défi du père face à son fils atypique. Expliquez et illustrez comment ce thème s'exprime dans deux des scènes du monodrame.

Lecture guidée

12. קטרין קרסמן טיילור / מען לא ידוע

Le changement d'attitude de Martin envers Hitler et ses idées, ont influencé son attitude envers d'autres personnages mentionnés dans le livre.

Expliquez et illustrez cette affirmation.

13. מורטון רו / הגל

L'individu face au groupe — de quelle manière ce thème est-il exprimé dans le livre "הגל" ?

Expliquez et illustrez vos propos à l'aide de trois personnages de l'œuvre.

Deuxième partie – Poésie

(*Piyout*, poésie médiévale, poésie hébraïque du 20e siècle) (40 points)

Répondez à deux questions parmi les questions 14 à 21 (20 points par question ; 40 points au total).

Piyout [פיוט]

14. Lisez le *piyout* ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

אל נורא עלילה / משה אבן עזרא

אל נורא עלילה.

המציא לנו מחילה. בשעת הנעילה:

couplet 5 זכר צדקת אביהם. וחדש את ימיהם.
כקדם ותחלה. בשעת הנעילה:

couplet 1 מתי מספר קרואים. לך עין נושאים.
ומסלדים בחילה. בשעת הנעילה:

couplet 6 קרא נא שנת רצון. והשב שארית הצאן.
לאהליכה ואהלה. בשעת הנעילה:

couplet 2 שופכים לך נפשם. מחה פשעם וכחשם.
והמציאם מחילה. בשעת הנעילה:

couplet 7 תזכו לשנים רבות. הבנים והאבות.
בדיצה ובצהלה. בשעת הנעילה:

couplet 3 יהיה להם לסתרה. וחלצם ממארה.
וחתמם להוד ולגילה. בשעת הנעילה:

couplet 8 מיכאל שר ישראל. אליהו וגבריאל.
בשרו נא הגאלה. בשעת הנעילה:

couplet 4 חון אותם ורחם. וכל לוחץ ולוחם.
עשה בהם פלילה. בשעת הנעילה:

Le narrateur du *piyout* demande à D.ieu d'améliorer la situation difficile dans laquelle le peuple se trouve. Indiquez deux des requêtes du narrateur, puis expliquez la contribution qu'apportent deux des procédés stylistiques [אמצעים אומנותיים] figurant dans le poème, à la mise en relief des requêtes du narrateur.

Poésie médiévale [שירת ימי הביניים]

15. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

ישנה בחיק ילדות / יהודה הלוי

ישנה בחיק ילדות, למתי תשכבי! / דעי כי נעורים כנערת ננערו!
הלעד ימי השחרות? קומי צאי, / ראי מלאכי שיבה במוסר שחרו,
והתנערי מן הזמן, כצפרים / אשר מרסיסי לילה יתנערו.
דאי כדור למצא דרור ממעלך / ומתולדות ימים כימים יסערו.
היי אחרי מלכך מרדפת, בסוד / נשמות אשר אל טוב ה' נהרו!

Dans ce poème, le narrateur appelle son âme en lui priant d'opérer un changement dans sa vie.

Que propose-t-il à son âme, et par quels moyens tente-t-il de la convaincre d'opérer ce changement ?

Expliquez et illustrez vos propos.

16. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

ראה שמש / שלמה אבן גבירול

ראה שמש לעת ערב אדמה / כאלו לבשה תולע למכסה,
תפישט פאתי צפון וימין / ורוח ים בארגמן תכסה,
וארץ - עזבה אותה ערמה / בצל הלילה תליו ותחסה,
והשחק אזי קדר, כאלו / בשק על מות יקותיאל מכסה.

À la dernière strophe, le lecteur se rend compte que ce poème sur la nature est aussi un poème de lamentation.

Expliquez de quelle manière les descriptions faites de la nature qui figurent dans ce poème font allusion à cela.

La poésie hébraïque du 20e siècle [השירה העברית במאה ה' 20]

[ארץ-ישראל וירושלים] *Eretz Israël et Jérusalem*

17. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

גלות / בלפור חקק

סְבֵא שְׁלִי מֶלֶךְ עָצוּב.	סְבִי הָיוּ לוֹ בְּגָדֵי כְהֻנָּה שְׁקוּפִים
נוֹלָד בְּבִגְדֵי מָשִׁי וְרִקְמָה בְּגָדֵי חֲמוּדוֹת.	וְרִקְמָה לוֹ אָמוֹ בְּדֶשׁ הַכְתָּנָת
וְכֹאשֶׁר גָּלָה אֶל אֶרֶץ	הַתְּכֵלֶה פְּסִי זָהָב יָפִים.
נִשְׁחָתוּ בְּגָדָיו נִשְׁחָת הוֹדוֹ.	וְחֻקָּה לוֹ אֶת שְׁמוֹ בְּעֶנְג
רַק בְּמוֹתוֹ הִלְבִּישׁוּהוּ תְּכָרִיף כְּעֶטְרַת	בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל כֶּסֶף, אוֹר מְזַקֵּק.
טְלִית שֶׁקָּבַל מֵאֲבִיו טְלִית יְרֵשָׁה	סְבֵא שְׁלִי. מוֹרָד בֶּן רִפְאֵל חֻקֵּק.
חֻקָּה תִּכְלֹת אוֹתִיּוֹת שֶׁל קִדְשָׁה.	
	וְעָלָה סְבִי כְּאַבְרָהָם מֵאוֹר
וּלְאֶרֶץ הַטְּלִית דְּמִיתִי לְרֵאוֹת	מֵאוֹתָהּ אֶרֶץ עַל פִּי אוֹתוֹ דְּבוֹר.
פְּסִי זָהָב יָפִים. אוֹר מְזַקֵּק.	עָלָה עָלָה אֶל אוֹתָהּ אֲדַמַּת מוֹלָדָת.
סְבֵא שְׁלִי. מוֹרָד בֶּן רִפְאֵל חֻקֵּק.	וְלֹא הָיְתָה
	לוֹ עוֹד הַכְתָּנָת הַנְּחֻמָּדָת.
	וְאַבְדָּה לוֹ שְׁרָרָתוֹ
	וְאַבְל נִגְהַ פָּנָיו
	וְנִשְׁחָת הַכֶּסֶף
	וְנִשְׁחָט הַזָּהָב.
	וּבִשְׁוֹקִים רַכַּל סְבִי מָכַר אֶת אוֹצְרוֹתָיו
	בְּגָדִים בָּלִים, מְרַכֵּלֶת אֲכָזָב
	לְשׁוֹנוֹ כְּבִדָּה, נִבְיָא נֶעְזָב.

Expliquez le lien entre le titre du poème et son idée centrale. Illustrez vos propos.

Poèmes dans l'ombre de la Shoah [שירים בצל השואה]

18. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

טרקטורים / רוני סומק

הבנים של דוקטור מנגלה מוכרים טרקטורים strophe 1

בדרך שבין מינכן לשטוטגרט.

מי שיקנה אותם יחפש את האדמה,

ישקה עץ,

יצבע באדום את רעפי הבית

ובפסטיבל הבירה יראה אף תזמורת המסבאה

מצבת על הרחבה כחילי בדיל בחלון ראיה.

במכון היפני של ההיסטוריה יודעים לסרק בלורית strophe 2

אפלו בשערה של

מפלצת.

De quelle manière la tentative d'estomper le souvenir de la Shoah apparaît-elle dans les deux strophes du poème ?

Expliquez et illustrez vos propos.

La vie de couple [זוגיות]

19. Ci-dessous figure le poème ב (débutant par les mots "נפרדנו כך") extrait du recueil de poèmes :
שירי אהב"ה , de Lea Goldberg. Lisez-le poème, puis répondez à la question qui suit.

ב

נפרדנו כן. היטב, היטב חרה לי.
הערפל בינינו כחומה.
זאת הטפה שעל ידי נותרה לי
טפת סגריר ודאי היא, לא דמעה.

לדור הזה הפכי הוא כלמה,
הוא לא יבכה על אהבה גוססת.
ביום הדין ובלילות הקסד
אדיש וגא הוא לא יוריד דמעה.

נפרדנו כן. הרחוב הקה, הקה.
דחפני איזה הלך, ומנגד
הערפל תלוי כהינומה.

מאין בלבי חדוה חוגגת?
אולי, בכל זאת, זו היתה דמעה.

Indiquez trois sentiments exprimés dans ce poème, puis expliquez le rôle qu'ils jouent dans la construction du sens du poème.

L'homme et son identité [אדם וזהות]

20. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez à la question qui suit.

פגומים / ארז ביטון

על סף חצי בית בארץ ישראל
עמד אבי
מצביע לצדדים ואומר:
בהריסות האלה
נבנה פעם מטבח
לבשל בו זנב לזיתן
ושור הבר,
ובהריסות האלה
נקים פנת תפלה
למצא מקום
למקדש מעט.
אבי נשאר בסף
ואני כל ימי
מצבי פגומים
אל לב השמים.

La maison et la construction sont un symbole central dans ce poème.

Décrivez et expliquez le développement de ce symbole tout au long de ce poème.

Au sein de la famille [במשפחה]

21. Lisez le poème ci-dessous, puis répondez aux deux paragraphes א et ב suivants :

נסח / בן ציון תומר

strophe 1 אָבִי בָּאַבֶּן אֶת חַיִּיו חָקַק.

אָנִי בָּרוּחַ.

אָבִי רָהֵט בֵּיתוֹ בְּצֶבַע חֵם וְחוּם וּבְמוֹצָק,

אָנִי בְּצֶבַע כְּפוֹר וּבְרֹהֵיטִי נוֹצָה קָלִים מְרוּחַ.

strophe 2 אָבִי נָשָׁם עִם אֱלֹהִיו,

אָנִי עִם עֵיט.

אָבִי צָמַח מִרְחוּבָיו

אָנִי אֶפְלוּ לֹא מִבֵּית.

strophe 3 אָבִי שָׁתַק. לְבוּ הָלֵם.

אָנִי הוֹלֵם. לְבִי שׁוֹתַק.

strophe 4 אָבִי כָּבַר מֵת. מִקֶּדֶשׁ מַעֲט לֹא אָבֶן.

אָנִי עוֹד חַי וּמִקֶּדֶשׁ בָּרוּחַ.

מָה יִשְׁרֹד עֵת אֶסְעֹר כְּתֻבָּן?

בְּנִי אֶת שְׁמִי לֹא יַחַקֵּק עַל לִוְחִי.

א. Trois générations sont évoquées dans le poème.

Qu'est-ce qui caractérise le lien entre le narrateur et son père, et qu'est-ce qui caractérise le lien entre le narrateur et son fils ? Expliquez et illustrez vos propos (14 points)

ב. Choisissez deux procédés stylistiques [אמצעים אומנותיים] figurant dans le poème, qui contribuent à exprimer la relation entre le narrateur et son père, puis expliquez leur apport à la construction du sens du poème. (6 points)

Bonne chance

Tous droits réservés à l'État d'Israël.

Toute copie ou publication est interdite sans l'autorisation du ministère de l'Éducation.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך